

Само науката може да реши безпристрастно конфликта между пчеларите и фермерите, но последната дума ще е на Европейския съюз!

Автор(и): Емил Иванов

Дата: 13.02.2017 Брой: 2/2017

*Интервю с водещия експерт по растителна защита **Пламен Лазаров** по силно чувствителната тема за и против производството, търговията и използването на инсектицидните продукти от групата на неоникотиноидите. Казусът фокусира голям публичен интерес и у нас, защото безспорно има отношение, както към живота и здравния статус на пчелите, така и към отглеждането и опазването на земеделските култури с голямо икономическо значение. Тази проблемна ситуация обаче се оказва добра среда за раздухване на страхове, спекулации и некомпетентни коментари. **Част I***

Г-н Лазаров, в последно време отново се заговори за забраната на продукти за растителна защита, съдържащи активните вещества имидаклоприд, тиаметоксам и клотианидин. Наистина ли вредите от тях са толкова големи?

“Истината рядко е чиста и никога проста.”

Оскар Уайлд

Забраната за използването на продукти за растителна защита (ПРЗ), съдържащи едно от трите активни вещества – клотианидин, тиаметоксам и имидаклоприд - е продиктувана от редица обективни и субективни фактори. При въвеждането на забраната за третирането на семена и почва, и ограничаването на листната употребата на **неоникотиноидите*** не е имало твърди, неоспорими и категорични доказателства за вредата от неоникотиноидите върху полинаторите. Няма ги и сега. Това по никакъв начин не означава, че тези продукти не са вредни. Просто липсва категорично научно доказателство. Ако се върнем около 4 години назад, когато беше приет регламента за двугодишната забрана за прилагането на неоникотиноидните продукти ще си припомним, че забраната не беше единодушно приета от 27-те държави-членки (ДЧ) на ЕС (тогава 28 държави-членки на ЕС). Нещо повече, наложи се да се проведе второ гласуване, за да се вземе правилното решение. Така например при първото гласуване България се въздържа, а при второто вече беше “за” забраната.

До сега становището на Европейската организация за безопасност на храните (ЕОБХ) е, че няма достатъчно доказателства за смъртност на пчелите, причинена от неоникотиноидите.

Добре известно е, че ПРЗ не са приятели на пчелите. Точно толкова добре известно е, че животът на човека, или по-точно неговото изхранване, е неразривно свързан с дейността на пчелите. Факт е, че пчеларите имат сериозен проблем, факт е, че и фермерите имат сериозен проблем. Единият от двата проблема ще бъде решен, но със сигурност след наистина задълбочени проучвания, в които участие трябва да има само науката. Нито производителите на неоникотиноиди, нито не съвсем безпристратните НПО-та имат място във вземането на решението. Има достатъчно доказателства за такава намеса и от двете страни. Ако това продължава и в бъдеще, решението няма да бъде безпристратно!

След тези мои думи, вероятно много хора ще помислят, че съм на страната на индустрията, към която професионално принадлежа. Няма нищо подобно! И като професионалист, и като човек аз съм заинтересован да се стигне до истината. Но както казва Оскар Уайлд, тя рядко е чиста и никога проста. А истината трябва да се открие в името на хората. Не може да се пренебрегне една мисъл, приписвана на Алберт Айнщайн – “Ако пчелите изчезнат от лицето на земята на човечеството му остават да съществува само четири години. “ Но

трябва да сме наясно дали нещата се правят в името на природата и хората или в името на печалбата. Но нека не си представяме, че печалбата може да дойде само и единствено от производството, търговията и употребата на пестицидите. Тя може да се промъкне и като лобизъм в едната или в другата посока, и като лични интереси – в едната или другата посока.

А какво трябва да предприемат българските власти за решаване на проблема?

Далеч по-важно е да се разполага с научните резултати от вече дългогодишните проучвания. Към момента има различни резултати от проучвания на, както от официалния орган по безопасност на храните ЕОБХ, така и от научни институти. България е брънка от веригата и ние трябва да изчакаме окончателното становище на ЕОБХ, както и решението на Европейската комисия. Българските власти са с ограничени възможности да предприемат действия, различни от предвидените в нормативната уредба на ЕС. Одобряването или забраната на активните вещества става по предложение на европейския орган по безопасност на храните, а ЕК взема решение и издава съответния регламент за това. Всеки момент се очаква да бъде разпространен докладът на ЕОБХ, свързан с резултатите от последните проучвания за влиянието на неоникотиноидите клотианидин, тиаметоксам и имидаклоприд. Компетентният орган БАБХ трябва да се съобрази не с фермерите, не с природозащитните организации, а с официално прието решение на ЕК.

Каква е ролята на Центъра за оценка на риска по хранителната верига и как тази структура участва в решаването на проблема фермери-пчелари-неоникотиноиди-пчели?

“Единствената утеха за глупостите, които човек прави, е че

винаги се хвали, след като ги е извършил.”

Оскар Уайлд

Ако се прочетат мотивите за създаването на ЦОРХВ, както и официалните становища, ще видите колко точна е мисълта на Оскар Уайлд. Направена беше не глупост, а професионално безумие от предишното ръководство на Министерството на земеделието и храните като създаде Център за оценка на риска по хранителната верига по подобие на европейския орган по безопасност на храните и сами се хвалеха с направеното. Може би защото всички браншови организации и голям брой експерти бяха с категорично негативно становище за създаването на тази структура. Аз не мога да кажа дали тя е необходима или не. Но това, което се прави там в областта на растителната защита е дублиране на дейности с БАБХ, забавяне на процедурите по разрешаване и, на практика, абсолютно отсъства дейността по оценката на риска. Не съм видял центърът да вземе отношение по наболелия въпрос за пчелите и неоникотиноидите. Може да съм пропуснал, но поне в интернет пространството не съм открил експертното им мнение. За сметка на това този нов

орган, създаден с активното участие на един зоотехник, за съжаление поставен на висок административен пост, “изяде” бройки, които можеха да се отпуснат на БАБХ за назначаване на инспектори, които реално да контролират търговията и употребата на ПРЗ на терен. Вместо това в ЦОРХВ бе назначена обща администрация от 14 човека, но тези хора не осъществяват контрол на пазара на ПРЗ и употребата им и с нищо не могат подпомогнат да тази дейност. Ако МЗХ беше отпуснало 14 бройки за инспектори по растителна защита това щеше да реши половината от проблемите с дефицита в административния капацитет на този ресор.

** За по-кратко и по-лесно ще използвам тази дума за трите забранени активни вещества, защото има още четири от тази група, но за тях няма забрана за употребата им.*

Следва...

Очаквайте част II на интервюто с Пламен Лазаров, водещ български експерт по растителна защита.